

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

De Diversitate valoris in Mutuo parag. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

6. Certum autem est, ei, qui mutuatur pecuniam auream, (præcindendo à pacto) iuste communiter reddi argenteam, vel æream, si tantundem in valore reddatur, & ex ea minoris pecuniæ redditione nullum damnum sequatur Mutuanti.

7. At quæri potest, an possit Mutuator præterdere sibi fieri supplementum merè ex ipsa redditione minoris pecuniæ?

Respondeo affirmativè, atque adeò posse exigere pecuniam ejus rationis, quam numeravit, vel aliquid proportionatum petere, quo ipsi damnum compensetur: immò etiam posse pactum facere ab initio Mutui, ut sibi ejus rationis reddatur pecunia, quam dedit. Ratio est, quia pecunia aurea utilior est, & pretiosior, quam argentea & hæc, quam ærea nec tenetur Mutuator gratis privare se hujusmodi commodis, quæ sunt extra ipsum mutuum.

a Syl. v.; Ira Sylvester, & alii que.

Solutio 8. Contra verò, qui mutuatur pecuniam, puta æream, licetene potest exigere, vel pactum facere, ut detur argentea, vel aurea?

Ang. v. Solutio nu. 2. Respondeo, nequaquam; *b* quia imponeret onus Debitori ultra debitum, seu ultra sortem, plus enim valet, ut dictum est, aurea, quam argentea, & hæc quam ærea.

b Navarr. Sed certè, incidit hic celebris dubitatio, in matr. c. quid faciendum, quando res mutuata diversimodè valet tempore accepti, quam tempore soluti Mutui. Sanè de hac instituere particularem paragraphum distinctionis gratia officio de rebus peram pretium erit, quod jam facio.

ff. de rebus venditis.

§. II.

De diversitate valoris in Mutuo.

1. **V**T distinctius procedamus, loquamur prius de pecunia, tum de rebus aliis; habent enim suas quæque proprias difficultates.

Quoad Pecuniam.

2. Titius dedit mutuos Cajo centum viginti, quos vocant. Zicchinos aureos, quorum singuli, tunc valebant viginti Julii. Nunc vero, tempore præfixi termini reddendi, valent eorum singuli, viginti quinque Julii.

Inquiro Primo. Poteritne iuste Titius nunc exigere à Cajo centum Zicchinos ex auro?

Quid Secundò. Si contra, hoc est, si tunc valebant Julii viginti quinque, nunc verò solum viginti? Hæc autem Inquiro, quando nullum præcessit pactum, nam, an licitè possit pactum aliquod præcedere, dicam mox à numero nono, seu potius ad verò, idem, quoad hoc pactum, dicendum esse de pecunia, quod dicto numero nono diceretur de rebus.

Respondeo ad primum, negativè, solum enim potest tot exigere, quot complent valorem antiquum centum illorum aureorum.

Contra verò respondeo ad secundum affirmativè; poterit enim exigere, tot, quot tunc mutuos dedit, vel ejus æquivalentem valorem. Ita Molin. c.

3. Ratio utriusque responsionis est, quia valor ille crescit, vel decrescit Domino pecuniæ, qui sanè nunc est Mutuatarius: à mutuo enim transferri dominium rei mutuatae, non verò in commodato, diximus satis alibi; ergo illi ejus utilitas, vel damnum cedere debet. Præterea, Mutuatarius debet illud, quod ipsi mutuatum fuit; at si mutuata fuit pecunia sub ratione pecuniæ, secundum valorem temporis, quo acceptum à se fuit mutuum, non vero secundum valorem temporis, quo mutuum reddit, ergo illum valorem debet non hunc, quia solum debet tantundem.

4. Confirmatur ex c. Cum olim de censibus, ubi dicitur Censum esse solvendum secundum Monetam priorem, & non posteriorem, quæ fortè curret minoris valoris; & ex c. Cum Canonici eodem, ubi decernitur, pensionem esse solvendam, juxta æstimationem prioris pecuniæ, quando imposta est pensio.

5. Scio à Navarro & oppositum doceri, quia Mutuator (ait) erat servaturus suam pecuniam usque ad tempus, quo valor erat augendus. Sed nihil dicit contra nos: Nos enim in hac Conclusione non loquimur de alio contractu, quem quis potest celebrare cum Mutuatario circa damnum emergens, vel lucrum cessans, de hac enim inferius agemus: sicuti, neque de pacto aliquo iusto, quo convenires cum eodem, ut tibi semper detur valor præsens pecuniæ, sive crescat, sive decre-

scat

scat in posterum, de quo mox dicam numero 10. & deaique, neque de illo casu, quo forte commodas tuam auream pecuniam ad ornatum v. gr. quando certe eadem erit in individuo reddenda, quia tunc pecunia non fungitur munere pecuniæ, sed rei, solum enim loquimur de mero Mutuo, ratione cuius ex allata doctrina diximus, non deberi tibi, nisi tantundem ejus, quod mutuasti, quod certe est pretium illud currens eo tempore, quo mutuam pecuniam dedisti.

Quoad Res.

6. Quamvis, quod de pecunia dictum est, intelligendum etiam sit de aliis rebus functionem habentibus; unde, si mutuasti Mensuram Tritici, contingat autem propter novam v. gr. Pragmaticam, Mensuram augeti vel decrefcere, semper tibi debeat ea mensura, qua tu mutuasti, ut patet ex dictis, quia jus habes semper ad tantundem: quæstio tamen remanet, quando non crevit quidem, vel decrevit mensura, sed quod sæpe solet accidere, quando decrefcit, vel augetur ipsum mutuata rei pretium. Mutuavi tibi mense superiore quatuor v. gr. Frumenti modios, qui tunc valebant aureis sex, nunc vero valent, propter abundantiam, tribus aureis, vel propter penuriam, octo; possumne nunc licite exigere modios quatuor, quocumque tandem pretio ii valeant?

7. Respondeo. Si nullum præcessit pactum, debet Mutuatarius semper reddere quatuor modios, & consequenter eisdem tu poteris exigere. Ita a Lessius. Ratio est, quia ita usu, & consuetudine, & quasi virtuali pacto inter mutuuum celebrantes, receptum est; ut nimirum, si nulla præcesserit contraria conventio, res debeat reddi in pari bonitate, & mensura, abstrahendo à pretio; ego enim, quando tibi Mutuum do modium frumenti, modium frumenti semper te mihi reddendum exspecto, quidquid sit de pretio. Non sic si mutuo pecuniam, quia tunc secundum ejus pretium, ejusque valorem præsentem, qui est de essentia pecuniæ, mutuo, non vero secundum massam ipsam materialem.

Sotus b docet, in hoc casu, quando nullum præcessit pactum, posse haberi rationem valoris, qui est tempore, quo celebratur mu-

tuum, & hunc exigi posse. Verum contrarius est usus, & virtuale pactum, ut dictum est.

8. Objicies. Si hæc essent vera, mutuans, quando non fuit terminus præfixus ad restituendum mutuuum, sive explicitè, sive tacitè, ut supra dictum est, poterit licite repetere Frumentum, Vinum, Oleum, & c. eo tempore, quo videt ea plus valere, quod videtur durum?

Respondeo. At non durum videtur eidem Soto, & Molinæ, d Nam sibi debet Mutuatarius imputare, quod prius non solverit, quando forte minus valebat; Et sicuti, si Mutuatarius solvisset, quando minus valebat, non poterat mutuans illud non acceptare, ita, si mutuans nunc, aucto frumenti valore, exigit, non poterit Mutuatarius denegare solutionem, posito, quod verè nunc debeat, ut supponimus, cum supponamus tempus aliquod, quod imbitum, est in contractu mutui, esse transactum.

9. Diximus, si nullum præcessit pactum, nam si hoc præcessit, est diligenter expendendum, an illud sit justum, & servandum. Quatuor enim in modis id potest. Primo, ut, si ve creseat pretium frumenti verbi gratia, sive decreseat, totidem mensuræ reddantur. Secundo, ut, si frumenti valor decrefcit, reddatur tantum, quantum æquivaleret valori frumenti, qui currit tempore, quo datur mutuuum. Tertio, ut, si frumenti valor creseat, reddatur tantum, quantum æquivaleret ejusmodi valori aucto. Quarto, ut reddatur absolute tantum, quantum æquivaleret valori frumenti, qui currit tempore, quo reddetur mutuuum.

10. Dico jam, primis duobus modis, justum est pactum, etiam si illud in eas, quia prævides minus, vel magis valiturum frumentum. Ratio est, quia Dominus habet Jus, tum ad illas suas mensuras absolute, tum ad easdem juxta pretium præsens sui frumenti, ergo, vel secundum mensuras, vel secundum pretium poterit pacisci. Ita Sanctarelli. e

At in tertio modo ex prædictis, Dico, nisi ad sit alius titulus damni emergentis, vel lucri cessantis, esse pactum injustum. Ratio est, quia tu non mutuas, nec mutuate justè potes, secundum valorem futurum non existentem nunc; ad illum enim nullum Jus habes.

Q 99 2

Deni-

c Sor. lib. 6
qu. 1. art. 2
d Molin. d.
311. nu. 2.

e P. Sanctarelli in
manusc.
de contras.
Mutui c. 6
du. 4. quod
ap. me habeo.

Denique in quarto modo idem dico, quando ideo ejusmodi pactum absolute fiat, quia praevidetur pretium fore augendum; nam securus esset, si par sit periculum, quod crescat, vel decrescat; tunc enim non erit Usura, sed ludus fortis, & erit similis primo modo jam allato.

11. Ex dictis colligi potest, an iuste pacificaris, ut, te dante rem veterem, v. gr. frumentum, vel vinum vetus, obliges Mutuatarium, ut reddat novum, distinguendam enim est, ac dicendum, si haec obligatio afferat aliquod gravamen supra Mutuum acceptum, injustum fore pactum; si non afferat, fore iustum. Quoniam igitur plurius valet vinum v. gr. vetus, quam novum, cum, contra, plurius valeat frumentum novum, quam vetus, ideo de Vino poteris (sed certe noles) dictum pactum celebrare, non vero de frumento. Pari igitur modo discurre de similibus.

12. Quod si libenter à Mutuatario reddetur novum frumentum pro veteri Mutuato, quia ipsi id sit facilius, & nullum ipsi detrimentum afferens, libenter enim novum aestate reddere juvat ex sua messe illud, quod habuit hyeme à Mutuante, non erit illicitum, si praecedat pactum de reddendo frumento novo, quia tunc nullum gravamen, ut supponimus, sit mutuatario. *a* Lege Molinam loquentem de re simili, id est, de reddente libere, & sine proprio detrimento pecuniam auream Mutuanti aream nec omittas nostrum *b* Decalogum.

a Molin. d. 312. n. 12.
b Lib. 8. Decal. Tr. 3. c. 8. §. 1. n. 11.

13. Denique nota, hanc negotiationem circa veterem, & novam rem posse in alia figura sine ullius usurae periculo celebrari, si nimirum vendas nunc vinum v. gr. iusto pretio currenti, & anticipato pretio item iusto emas vinum, quod novum erit tempore Vindemiae pretio tunc currenti, quod certe minus communiter erit, ut colliges ex dicendis infra, praesertim cap. 4. §. 4.

§. III.

An, & quando sit praecipuum de dando Mutuo?

1. **A** Jo Primò, aliquo tandem modo adefle praecipuum de dando Mutuo. Ratio praecipua est, quia est praecipuum de facienda elemosyna extreme indigenti; ergo, &

praecipuum de dando Mutuo. Antecedens est certum, saltem ex ea ratione universalis, quod proximus est amandus re, & veritate, id, quod non servat, qui ei in tanta necessitate non succurrit. Consequentia probatur, quia ideo danda est proximo elemosyna, quia obligamur ex caritate succurrere indigenti in extrema necessitate, ergo, si proximus nostro Mutuo indigebit ad suam necessitatem sublevandam, illud dare obligamur.

2. Dices. Hac doctrina posita, vel tollitur praecipuum de dando Elemosyna, vel tollitur praecipuum de dando Mutuo; ergo, &c. Antecedens probatur, quia si radix harum obligationum est sublevatio indigentis, nunquam dives volet dare elemosynam ad ejusmodi sublevationem, sed Mutuum, ergo jam tollitur de medio praecipuum de dando elemosyna. Contra, si aliquis non valet dare Mutuum, sed semper absolute, & gratis donare, cum sic melius sublevetur indigens, jam tollit praecipuum de dando Mutuo. Adde, eaque posse inconveniens non tolerandum, nam Dives avarus semper diceret extreme non indigenti: *Frater, dabo tibi Mutuum, quo pacto jam sublevabo tuam indigentiam extremam, cui dicto Pauper acquiescere obligabitur, acceptando Mutuum pro tempore, quo perveniet ad pinguiorem fortunam, & sic non poterit absolute accipere quidpiam occulte, etiam in extrema necessitate, sed semper sub ratione Mutui.*

3. Respondeo. Nonnulli totum hunc discursum approbant, dicunt enim, tibi solum esse praecipuum de sublevanda inopis necessitate, quocumque tandem modo subleves, sive donando, sive mutuando; sed non satisfaciunt. Dico, ergo, non tolli praecipuum de dando elemosyna, quia, quando pauper est indigens extreme cum nulla spe proxima aliquid habendi, tu non potes eligere Mutuum, sed obligaris absolute donare; & pauper ille accipere, etiam occulte, potest absolute, etiam te nolente, quia in extrema necessitate omnia sunt communia, ut alibi diximus. Nec tollitur praecipuum mutuandi, nam in casu, quo pauper extreme indigens spem proximam habet aliquid possidendi (praeterquam spem non erit propriam, & verè in extrema necessitate.) Tu certe potes non dare Mutuum, sed potes eligere donare elemosynam. Verum, si tunc id velis, commutabis in melius praecipuum mutuandi, non verè

d Lib. 3. in Decal. Tr. 2. c. 6. §. 1.